

simpātiska meitene – ar Sarkanās Zvaigznes ordeni apbalvotā leģendārā snaipere Monika Meikšāne (1916–1956).

I. Briežkalnam nav bijuši pieejami Krievijas arhīvu materiāli. Šī iemesla dēļ autors nevar precīzi pateikt, cik latviešu kopumā Otrā pasaules kara laikā dienēja latviešu strēlnieku formējumos, bet viņš uzskata, ka ne mazāk kā 80 000 cilvēku (7. lpp.). Tik ievērojams skaitlis karavīru laika posmā no 1941. līdz 1945. gadam kopā ar Rietumu sabiedrotajiem cīnījās pret nacismu, bet šodien praktiski ir “pazuduši” no Latvijas vēstures skatuves! Varbūt ar I. Briežkalna grāmatas iznākšanu situācija mainīsies?

Dzintars Ērglis

LIVONIJAS PIĻU ATTĒLI NO MARĶĪZA PAULUČI ALBUMA
 ABBILDUNGEN DER LIVLÄNDISCHEN BURGEN
 IM ALBUM DES MARQUIS PAULUCCI

Livonijas piļu attēli no marķīza Pauluči albuma / Izdošanai sagatavojusi, tulkojusi un komentējusi Ieva Ose. – Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2008. – 319 lpp.: il.

Latvijas vēstures institūts un Latvijas Akadēmiskās bibliotēka jau gadiem ilgi sadarbojas, sagatavojot publicēšanai nozīmīgus vēstures avotu krājumus. Pēc Johana Kristofa Broces “Zīmējumu un aprakstu” četru sējumu izdošanas nākamais kopdarbs ir 2008. gadā publicētie Livonijas piļu skati un plāni no albuma, ka nosaukts Baltijas provinču ģenerālgubernatora itāļu izcelsmes marķīza Filipo Pauluči (1779–1849) vārdā.

Albuma oriģināls glabājas Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā. Tā trijos sējumos apkopoti 19. gs. 20. gadu otrajā pusē un 30. gadu sākumā pēc Baltijas guberņas iestāžu pasūtījuma izgatavotie Latvijas un Igaunijas seno celtnu attēli un plāni ar paskaidrojumiem krievu vai vācu valodā. Šo attēlu un aprakstu īstenie autori ir vairāki guberņu vai apriņķu revidenti un mērnieki.

Pauluči albumu izdošanai ir sagatavojusi, tulkojusi un komentējusi Latvijas vēstures institūta vadošā pētniece Ieva Ose, bet attēlus ieskenējusi Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas darbiniece Kristīne Plostniece.

Ievadā I. Ose ir iztīrījusi albuma nosaukuma izcelsmi, precizējusi vairāku attēlu datējumu, to autorus, kā arī paskaidrojusi apskatīto pieminekļu izvēli un iegūtās informācijas sakārtojumu manuskriptu sējumos. Vēl ievadā ietvertas ziņas par albuma agrākajām glabāšanās vietām, kā

arī tā izmantošanu, pētīšanu un nozīmi mūsdienās. Ievaddaļa ir paralēli publicēta latviešu un vācu valodā. Līdz ar to albuma informācija ir pieejama daudz plašākam kultūrvēstures interesentu lokam.

Albuma trijās sadaļās ir publicētas unikālas vizuālās liecības un vēstures dati par 66 viduslaiku celtnēm – tā laika Kurzemes, Vidzemes un Igaunijas guberņas pilīm un pilsdrupām, kā arī dažiem klosteriem un baznīcām. Šie objekti ir atainoti gan akvareļtehnikā darinātos skatos, gan plānos. Tos papildina krievu un vācu valodā sagatavotie pieminēkļu apraksti, kas publicēti gan oriģinālvalodā, gan tulkojumā latviešu valodā. Šo 19. gs. vēsturisko informāciju I. Ose ir papildinājusi ar jaunākajiem datiem par attēloto piļu un citu seno būvju celšanas laiku un bojāeju, kā arī norādījusi kļūdas, kas 19. gs. tekstos pārsvarā gan radušās tāpēc, ka tolaik Latvijas un Igaunijas teritorijas viduslaiku vēsture vēl bija maz pētīta.

Līdz ar Pauluči albuma publicēšanu zinātniskajā apritē ir ievadīta līdz šim maz zināma vēstures avotu kopa, kas, cerams, arī turpmāk sekmēs daudzu Latvijas un Igaunijas kultūrvēstures jautājumu tālāku izpēti. Savukārt Latvijas Akadēmiskajai bibliotēkai Pauluči albuma izdevums palīdzēs nodrošināt tā oriģināla labāku saglabāšanos – bibliotēkas lasītāji gandrīz divsimt gadu vecā manuskripta vietā var lietot tā pirmpublicējumu.

Margarita Barzdeviča

Barzdeviča M., Miklāva I.
 Ķīpsala. – Rīga: Apgāds
 “Zelta grauds”, 2008. –
 96 lpp.: il.

Apgāds “Zelta grauds” ar būvsabiedrības RBSSKALS finansiālo atbalstu izdevis Rīgas pilsētas daļai – Ķīpsalai – veltītu grāmatu.

Izdevumu ievada Margaritas Barzdevičas apskats “Ķīpsala – Daugavas mainīgā sala”, kas ir ilggadēju arhīva un citu materiālu pētījumu rezultāts. Aplūkota salas izveidošanās, saplūstot Lielajai Ķīpsalai (senāk – Žagarsala), Mazajai Ķīpsalai, Burkānsalai jeb Mazajai Klīversalai, Peldu salai un varbūt vēl citām salām un sēkļiem, – šo procesu sekmēja gan Daugavas mainīgā straume, gan inženiera G. E. Veismaņa 18. gadsimta otrajā pusē aizsāktie Daugavas gultnes regulēšanas un krastu nostiprināšanas darbi. Rīgas attīstības kontekstā iepazīstam Ķīpsalas apdzīvotības un apbūves veidošanos, kā arī jautājumus un problēmas, kas saistītas gan

